

UNIVERSUL LITERAR

Inaugurarea secțiunii române la Expoziția arheologică din Roma. — (Vezi explicația).

URSUZUL

de
EM. GĂRLEANU

A fost odată un om. De cât oameni au fost ei mulți pe lumea asta, unii mai naivi, alții mai mărunți, unii mai cheflui, alții mai morocănoși, dar vezi că omul din povestea noastră era un om ursuz. Ați văzut cum se sburlește cloșca în pene? Așa se sbulește ursuzul. Poți să-i dai lumea de pe lume: aurul munților, mărgăritarul și mărgeanul mărilor, ași! nu-l scoți din stenahoria lui. Toate-i merg de-andoasele toate și par întunecate, nimic nu-l mulțumește. Urăște ziua, — că-i prea luminoasă; noaptea, — că-i prea întunecată; oamenii, — că prea sunt oameni; fiarele, — că prea sunt fiare.

Așa, omul nostru, și-a luat traista la spinare, și a plecat din satul lui în lumea largă, să găsească oameni cu care să se împace. A plecat într-o seară, când ziua se fugăna cu noaptea, ca să nu meargă nici ziua nici noaptea la drum.

Și cum s'a năpădit a tras la casa unui pădurar, într-o margine de pădure. L-a primit pădurarul, l-a ospătat cu bors de bureți și azină caldă, pe urmă i-a întins asternut curat să se culce. Dar mai înainte de a se culca s'a luat la vorbă.

— Doamne, zise pădurarul, bun om trebuie să fii dumneata!

— De unde știți? îl întrebă omul cu acrială.

Și după ce-l lăsa pădurarul, omul gândi: „Adică de unde știu asta, că-s om bun? Cine i-a spus? Ori vezi să-și bată joc de mine, ori să mă curățe de cățiva pitac? Nesuferitul dracului! Bătu-l-ar Dumnezeu să-l bată!”

Și omul se desbracă, se așază cu fața la perete și adormi tuc. A doua zi se sculă, nu primi să ospăteze cu nimic, nu vorbi cu nimeni, și, spre seară, plecă fără un cuvânt de mulțumire către gazdă. Merse el ce merse, merse pe cât îl ținea piciorul, și, pe noapte, se opri pe marginea unei ape, la coliba unui pescar.

Îl ospăță pescarul cu pește fript pe cărbuni, cu pită și muștele de usturoi, apoi îl fatinse asternutul și-l pofti să se culce. Dar mai înainte intră și pescarul în vorbă: — „Doamne, început ei, amarnic oătrebuie să fii dumneata!” Omul se sbruți îndată și întrebă: — „De unde știți, mă rog, că-s amarnic? Ce, a trăit cu mine? A vrut să mă ia peste picior? Ori să se discotozească de mine? Lua-l-ar dracul să-l ia!” Și, gândind așa, a adormit. A doua zi dimineața s'a sculat, s'a cîmbit într'un colț, și a stat până s'auze a colo. fără să scoată un cuvânt. Iar, spre seară, pe când soarele scripăta într-o zare și luna se ridica din cealaltă, plecă la drum. Și-a mers el ce-a mers, și, pe la un miez de noapte, bătu la ușa unei mori. Mărarul i-a deschis ușa, l-a primit, l-a ospătat cu mămăligă și cu apă. l-a fatinș apoi să se culce și, fără să-i spue o vorbă, îl lăsa singur să doarmă.

Omul nostru se desbracă, se întinse cu fața la peretele de scânduri și, înbufat, gândi: „Mă? ni dracului, adică de ce morarini asta nu mi-a spus nici un cuvânt? Cum, așa se găzduște un drumet? Nu l-ar mai umbla moara să-i urble!”

Adormi omul. Iar a doua zi se sculă, se sui în podul morii, și cugetă: „Vra să zică, își apuse el, și pe aiurea oamenii sunt ca și-a satul meu. Niște mățarai pizmătași, răutăcioși și șireți! Să-i ia naiba pe toți!” Și nelăcându-și cugetarea astfel, omul se întoarce în satul lui, intră în casă și se închise în oda. Stătu o zi întreagă fără să vadă țipenie de om, până ce, spre seară, se opri deodată, mirat, în fața oglinzii! Cine era omul acela întunecat, cu ochi de huhurez, care-l privea cu ură? Cum, nici aici nu scăpa, pentru numele lui Dumnezeu, de oameni?

Infuriat, peste măsură, frânti cu pumnul în oglindă, iar cioburile le sfărâma cu picioarele. Apoi se întinse pe pat și închise ochii, să-și aștepte moartea. Printre oameni n'avea ce căuta!

Historia violinei lui Ciprian Porumbescu

Eracle Porumbescu

(fost profesor de muzică în Brașov și compozitor român, decedat în 1883)

Eră în Iunie 1866, mă aflam la Stupca ca paroh și era foamete: bietii oameni și mai ales biclii copii, umblau leșinați de foame, căci în ambii ani precedenți, din cauza unei mari secete, nu se făcuse pâine mai nimica. Așa era în întreaga Bucovina, însă și mai rău în părțile ei sudice din partea Moldovei. În care parte se afla și comuna rurală Stupca, care și Moldova era într'acei ani pătâtă de una și aceeași soartă ca și Bucovina.

Onoare și bine-cuvântare memoriei pe atunci răposatului proprietar al Stupcei — Alecu de Popovici, recte Niculiță, care cu generoasa soția sa Elena născută contesa Logotheti, aflătoare însă în viață, deși hamba-rele lor deveniseră deșarte în urma neașteptatelor doi ani posteroari, cumăără pâine — era coreful de păpușoi 14 florini — și dădu sătenilor săraci de trei ori pe săptămână, iar copiilor, în toate zilele mână liberă la curtea lui...

Intr'acei timp de grea nevoie, văd într-o zi la curtea oglinzii mele vro-o cățiva oameni cu femei și copii. Stăteau și se uitau spre casa mea: iar un bătrân, căruț și gârbov, dintre ei, rezimat pe o căruță, dându-și vechia pălărie unuia din cei mai tineri să i-o țină, intră în ograda, având în mână stângă o... violină. Mi-se păru, că e un țigan sărăcățos, și celălalt de la poartă tot așa. Ești din casă, pricupând că via bietii accepta la corșit și cu cuvântul „poftim” luaseră mâna bătrânului, să-i dea ceva.

— „Mățumesc domnule părinte” — răspunde moșneagul — „de-ți D-zeu mărire și sănătate, dar cu atâta, mă, nu mi-e destat (nici arată cu mâna spre poartă) și mai mult nu pot cere și nici n'am corșit până acum. O! dar acum a dat D-zeu vremea grea peste creștinii, nu-i câțig nici într'un fel: nu-i de-a ne scăpa zilele din astă grea cumpănă...” suspină bietul bătrân greu și apoi continuă: „Mi-ama spus scripcarii de aici, că Sfânta Ta ai un băiat ce cântă în violină; cumăără această (ridicând violina spre mine), cumăără-o, mă rog, că vomie ei să-l trecut — pentru mine — cumă să trecut și vremea mea...” Un suspin lung și adânc urmă acestor cuvinte ale moșneagului; se plecă pe căruță cu ochii ațintii pe vioară și apoi mai îndreptându-se ceva și ridicându-și ochii pe sub stufosela-l sprâncelor căruțate, spre mine, zise: „Din mână cinstită mă-a venit scripca aceasta, în mână cinstită să ajungă; cumăără, că-i de voi, e scripă domnească...”

„Sezi moșule coloa pe trepte?” zise, și luai vioara în mână, mă uitai în ea; pieptu-l era spart, cordele, urechi și taramița lipsesc. Într'aceia violină era, la vedere, numai o vechitură ne arătoasă; atâta că era de o formă sprintenă și frumoasă, iar gardinile de pe împrejur, se vedeau atât de bine sleite la un loc, în cât se părea a fi una. „Cum, moșule — întreba, pe bătrân — cum de zici că scripca asta-i domnească și că ț-a venit din mână cinstită, cum ț-a venit?” Moșneagul, care se puse pe treapta de jos a casei — ce văzându-l ce-l de la poartă, vro-o 7—8 la număr, intrară și ei în ograda și se așezară într-o depărtare modestă, jos pe pământ, — zise: „D'apoi povestea vioarei ace-

ția e cam lungă; însă dacă ai vrea s'o ascuți, ț-i-o spune-o”.

Puse apoi vioara pe genuchii săi, se uită la ea, suspină și apoi zise:

— „Era pe vremea „bejeniei”, acum 30—40 de ani. Eram un băetan ca de 16 ani, și cântam nu prea rău în scripcă și din gură. Cântam și singur, ținându-mi un frate al meu mai mic hangul; dar mai mult cântam cu tatăl meu, de-î țineam eu hangul; erte-l D-zeu, că tatăl meu era un meșter vestit. Ir Moldova noastră era rău; un Ipsilant, făcuse resmeșă omor, avea să intre turcul în țară și boerii fugiră case încotro, lăsându-și cordele și moșii în seama lui D-zeu și bietilor oameni. Pribegiră mulți dintre ei și înțeară, în Bucovina. Acum nu știu, sau că numai în treacă, orș și pe mai multă vreme, se opriră mai mult din aceea boeri bejenari, și la stăpânul nostru, coconul Coma-colea la Horodniceni, că eu acolo's făcut. Intr'o după amiază mă chemă boerul nostru — D-zeu să-l erte că era un boer creștin! — ne chema prin un fecior de la curte, să venim, eu și tatăl meu, cu scripcele într'acolo. Ne duserăm, și feciorul, venit după noi, ne arăta unde să mergem, adică în cordacul din dosul curții, spre pomii și grădina, unde, mergând noi într'acolo, văzurăm mai mulți boeri și cucoane că se așezau, boerii pe lângă o masă, la vin și la ciubuc, iar cucoanele de o parte la sfat. Cum ne zări boerul nostru, strigă: „ai venit Trifule” — că Trifu îl chema pe tatăl meu — „la zi-ne una, dar știu de unde dău călcăiul inimii, și așa ca să placă la cucoane și la boeri, de care știu tu că-ai plac și mie”. Noi ne tocmeam strunele și tatăl meu căta una, cântă două, una, o chindie, și una de ocozului, iar eu îi țineam hangul. Parcă pălău boerilor: zicala noastră, că se amencară la iermeleci; dar voe bună ne vedeam nici în fața boerilor, nici în fața cucoanelor, ba unei din boeri, și încă tânăr, se pînaba prin cordac cu capul plecat; mai sta, ne ascuță și iarăși se pînaba, se vedea că-țitare supărat. Sfăpânul nostru poate că voind să aducă pe moșafirii săi mai la voe bună, orș numai pe acela tânăr, ce era mai supărat și nu grăia nici un cuvânt, zise către mine: „Măi Stănică, la trage tu hora aceea, slifitu, acea ce plăcu așa tare boerului Cănanău când a fost la mine. Moș Trifule, ține băiatului hangul Bălele, dar să mi-o zici, măi!” sfârși boerul cu glas tare.

„Cântă! acea horă și încă hăt binișor, care, nici sfârșind-o bine, mi și sbruă iermeleci și sorcoveți din cordac cu „bevale” de mi se părea că-i din toate-gurile, ș'ale boerilor ș'ale cucoanelor.

„Atunce stăpânul nostru, par-că vesel e'a plăcut zicala noastră moșafirilor săi, bătu în palme, un fecior venit, și-i porunci să umple pe harele. Boerii cîmări și închinară; cel tânăr și supărat însă veni pe scări la mine, mă luă scripca din mână și se uită la ea, fără a zice ceva, se uită apoi la mine, mă nețezi pe cap și pe obraji ș'apoi „mă zise cu glas moale ca jălnic: — Nu știu te cântecul „Sărmanei turturării” — Știu cocoane!” — Ia, r-mă-i din scripcă și din gură!...”

„Aveam glas bun, după cum ziceau oamenii, apoi, și cum zisei că, imi umbra bine și arcusul... Cântă! cântecul turturicii și din gură și din scripcă ținându-mă țatăl meu hangul, dar așa de cu tacere, așa de lin și de potrivit, că-l amiază parcă numai coloa spre sorii de zău — prin sozina.

Boerii și cucoanele, cum luai eu seama, își țineau ochii spre mine, cum că, cu obrazul-mă cam plecat spre vioară, cântam, ce să zic, cântam din toată inima”. Aici suspină moșneagul și zise var și așezat: — Ah! tineretelor, tineretelor, unde sunteți!? Raiul v'a făcut, raiul v'a luat! — (Va urma).

— „Aveam glas bun, după cum ziceau oamenii, apoi, și cum zisei că, imi umbra bine și arcusul... Cântă! cântecul turturicii și din gură și din scripcă ținându-mă țatăl meu hangul, dar așa de cu tacere, așa de lin și de potrivit, că-l amiază parcă numai coloa spre sorii de zău — prin sozina.

Boerii și cucoanele, cum luai eu seama, își țineau ochii spre mine, cum că, cu obrazul-mă cam plecat spre vioară, cântam, ce să zic, cântam din toată inima”. Aici suspină moșneagul și zise var și așezat: — Ah! tineretelor, tineretelor, unde sunteți!? Raiul v'a făcut, raiul v'a luat! — (Va urma).

— „Aveam glas bun, după cum ziceau oamenii, apoi, și cum zisei că, imi umbra bine și arcusul... Cântă! cântecul turturicii și din gură și din scripcă ținându-mă țatăl meu hangul, dar așa de cu tacere, așa de lin și de potrivit, că-l amiază parcă numai coloa spre sorii de zău — prin sozina.

— „Aveam glas bun, după cum ziceau oamenii, apoi, și cum zisei că, imi umbra bine și arcusul... Cântă! cântecul turturicii și din gură și din scripcă ținându-mă țatăl meu hangul, dar așa de cu tacere, așa de lin și de potrivit, că-l amiază parcă numai coloa spre sorii de zău — prin sozina.

— „Aveam glas bun, după cum ziceau oamenii, apoi, și cum zisei că, imi umbra bine și arcusul... Cântă! cântecul turturicii și din gură și din scripcă ținându-mă țatăl meu hangul, dar așa de cu tacere, așa de lin și de potrivit, că-l amiază parcă numai coloa spre sorii de zău — prin sozina.

DE SE VA 'NTÂMPLA...

De se va 'ntâmpla vreodată să citești a mele versuri Aruncând priviri pe rânduri, — toate plini de înțelesuri. Să nu crezi că încercat-am ca să-ți turbuț iar simțirec Astăzi când un singur nouz nu-ți umbrește fericea

N'am voit să te măi turbur cu-a mea jălnică poveste Căci de calea ta, cărarea-mi azi așa de parte este! Am cercat atâta vreme să te-aduc pe calea dreaptă, Dar zădărnice, nu-ți găsi seama nici la vorbă, nici la faptă.

Voit însă, cât timp trăi-voi, Providenței grăia loală De-a-ți schimba sufletul de-astăzi, îndreptând a vieții roată; În luptă-am cu putere, pentru-o sfântă datorie, Spre a nu-mi zice copiii: „N'ai fost un om, nici soție”.

Nu măi am pe-această lume decăt tristă mătămătre De-a-mă fi jertfit viața pentru-a voastră fericeie Și de voi măi învinsă de atâta suferință, Suflata-mă mereu veghina-va lângă a voastră locuință.

Elena I. Periețeanu.

ÎN PREAJMA DRACUȘTEI

— Amintiri de unii țepa...

Cordacul larg, la să doilea rând, e plin de soarec. Pe pîrețele alb, ca vata, lumina asfințitului de toamnă tremură, ca-o pară de foc. Prin ferestre se scurge în odăile rău de aur. Sferile roșii, din oalele așezate pe piciorul cordacului, și-au îndreptat ochii de sânge spre apus. Leandru, cu florii de zăpadă, ca niște rochete de spană, se îmbată de căldura soarelui de toamnă. Franzel, ce-par niște lipitori, se clatină albe-abea, cum ar sula cineva încet spre ele. Pastuul toamnei, liniștea rece, melancolia dulce, purtătoare de lacrimi, plutesc în largul zărilor limpezii.

Copacii își dezbracă veșmântul îngălbenuit. Din oțetarul de la fântână cad frunze ruginii, rar-rar, văslind puțin, dorind parcă să rămăce tot sus, mărețe, — cad, îmbrăcând pământul uscat. Grădinuța e un țințirim fără cruci.

S'au uscat rozetele, s'au ofilit condurașii, nu măi sunt fuxele roșii, nici, ca niște picături de sânge. Banca parcă plânge, în colțul trist al stratului. Sferile cu buna dimineață s'au rupt. Li atârna deasupra ca niște mlădiți de saice uscate. În ograda la Racoviță castanii înaltă spre cerul siniliu brațele, desgolite, triste. Tufele de liliac s'au învinețit ca huma. Trandafirul de lună așteaptă să se îmbrobodit, ferit de înghețul iernii.

Stam așa, cu ochii țintă undeva, fără gânduri, fără visuri. Sunt clipe când inima încetează de-a mai bate, parcă ascuță un zvon nelămurit, când picioarele și opresc clipele, când sufletul ț-i plin de-un farmec dulce, neînțeles, vrăjit, când urechile ascuță o îngănare domoală, sfioasă, îmbăfătoare, ce n'o cântă nimeni, ce nu răsună în clipa aceea, dar pe care tu o auzi cum tremură, cu glas de strună și rămăi impertrit, ascuțănd. Și moartea de-ar fi să vie într-o asemenea clipă ai primi-o cu brațele deschise. Moartea, dar...

S'a așezat pe scaun, în fața mea, în cursul fluviului de lumină. Are păr mult, negru — smocă — adus roată în prejurul capului, prins între trei pepeni bănuți cu mărgele strălucitoare.

Buculele de abanos le-a încajurat c'o cordelășă subțire, jăbrucă, ce pare un răuțet încrămențit. Două fioncuri, într'o parte și într'alta lângă urechi, par două fluturași a dormiți cu aripele deschise, străvezii. Fruntea dreaptă, bărbia mică ca marmura. În mijlocul obrazului câte o visină coaptă. Gura cât un ban de zece. Două petale de trandafir — buzele. Impletește horbotă. Ci

ochii în jos privește mâinile ce se mișcă regulat, cu degetele albe ca clapele pianului. Croșetul de nichel prinde ața, o trage, o desdeapănă de pe degetul arătător, și-n urma lui izvorăsc ochiuri de argint. Bobina se joacă în poala pestelcei cusută cu trandafiri mari, roșii. Uneori ridică ochii.

Atunci, de sub picioarele albe, două hobiți de cafea trecută cu prăjitul, își întrepă imina. Soarele îi umple de lumină, toamna le cerne înduioșare, frunzele ce mor le trimit ultimele sărut. Privește, fără a clipi, dar repede-î închide, temându-se de soare să nu le fure strălucirea. Și bobina iar prinde a juca în poală. Câte odată cade jos. Mă fac că n'o văd și n'o ridic. Se înalță drept ca a statue, s'apleacă din mijloc și ridică ghemușorul. În scurta ei mișcare îi urmărește mișcarea trupului, conturul formelor pline, mijlocul subțire, să-l cuprind într-o mână... Și mă rog să-i cadă iar bobina!...

Uneori mă întrebă câte ceva și buzele-i tremură și dinții îi răd și ochii vorbesc și ei, altăceva... Soarele se îngroapă după dealurile pustii, pe muchea cărora copaci desfrunziți se desușesc ca niște schelete. Mănăstirea Galata, cu turnul negrit de vreme și șirul de ploș, restrânge pe acoperământul de tablă lumina apusului. Fabrica de cărămidă a lui Bejan, în poala dealurilor, doarnic, ca un castel părăsit. Dealurile ruginite se coboară, s'adună, în valea Perjoacă plină de umbră. Părețele înalt și drept amenință să se prăvale peste târgușorul Nicolinei iar în vântul lui, Cetățuia, încinsă cu brâu lat de zid, plin de crenele, și-âruncă, trufașă, privirea peste ulițele Socolei ingenușiate la picioarele ei.

Treptat, amurgul înfășură zarea. Spre Miroslava cerul pare arde și săgeți roșii țâșnesc de după dealuri, împletindu-se pe albastrul boltei. Tot, cât văd cu ochii, departe și aproape, casele, grădinile pustii, drumurile prăfuite... am un farmec deosebit ce nu l-am mai văzut, farmec care căsare din apropierea ei și se împrăștie ca o aureolă. Pustiul toamnei, melancolia ei, durerea bolnavilor frunze ce cad, tremurătoare, nu mă mai înduioșează. Nu văd de cât primăvară în jurul meu. O mulțumire, o veselie, îmi umple sufletul și mi-l înbată. Com stă cu capul ușor înclinat, cu bărbia aproape de piept, eu îi admir sânul ce se zărește prin ochiurile dantele. Închiderea mea o dezbracă de haine. Cu ochii închiși văd statuia ei, goală, marmoreă...

S'a întunecat bine. Deasupra gimnaziului Alexandru-cel-Bun, în sticla cerului, a răsărit steaua ciobanului. Privește, mândră, fără tremur, și își desfăce scutul de beteală. Pe la casele bătrâne geamurile prind a se lumina. Pe strada Sf. Andrei felinarele încep a înflori. Cu scara în spaie, fânaragiul se oprește în poartă la Racovița, razămă scara de stâlp, se suie pe fușei și-l aprinde. Cordacul nostru se luminează puțin. În umbra ușoară, fața ei străluceste ca pânza de bumbac, iar părul pare dat cu păcură. A înfășurat horbota pe bobină, a înfipt croșetul și-a pus-o în buzunarul sorțului. Privește în noapte, cu brațele desgolite sprijinite pe marginea cordacului. Din toate părțile răsar bănuți de lumină. Uite unul, mic-unic, hăt departe, tocmai în mahalaua Trei Calici. O caudală tremură, departe, în dealul Gălăței la crâma lui Zaharia. Câte odată s'aude tramvaiul prin dreptul tribunalei și clopotul lui răsună ca o țilincă. Iar trece câte o trăsură, buruind și tăind, prin noapte, cu felinarele mici, o dungă de lumină.

Și stăm alături, fără a scoate un cuvânt. O priveș cu sufletul plin și fermecat, cu cuvintele oprite pe buze. Ași vrea să-i vorbesc și nu pot. O frică îmi închide gura.

— Dăduc Elisă!

— Da.

Mă înăduș. Ceva mi se urcă în gât. Nu știu ce să-i mai spun.

— Ce vrei să faci cu mijlocul cel împletești?

— Niște broderii la cămașă...

Și s'a înroșit și a plecat ochii, sfioasă. Tăcerea iar umple cordacul. Mirosul leandruului alb ne gădila nările. Cânduri felurite se frământau în minte. Cu ochii închiși, o vedeam, ca pe o icoană. Doliul nopții ne înfășurase. Pustiul toamnei parcă-l purtam pe umeri. Liniștea de cimitir mă tulbura. Și poate că sufletele noastre, apropiate, se înțelegeau, își șopteau cuvinte dulci, își făureau visuri, clădeau nădejdi, pe când privirile noastre se întâlneau, se împleteau în noaptea rece, melancolică, în noaptea ce căzuse ca o mare de păcură, în care felinarele îndepărtate răsăreau ca niște faruri înalte, răzlete, îndrumătoare...

D. Iov-Solferino

CA DOUĂ FLORI!

*Și nu vreau gândul să mă nfrângă
Și nici privirea să mă mintă.
Că eu nu ți-as fi drag în clipa
Când ochii tăi s'globu m'alină.*

*Vreau mâna să ți-o simt ferbinte
De înflorări adevărate
Și obraji tăi să nu nstovoresc
De dorul vremilor uitate.*

*Vreau zâmbetul din colțul gurii
Să-ți fie n veci lipsit de patimă
Și n vorba ta să nu s'amine
Nici umbra tristelor anamii.*

*Vreau gândul tău să nu m'alunge
Și gura ta să nu mă nșele.
Vreau ochii tăi să fie laconici
De dragul sărutării mele.*

*Și n cânt din suflet spulberându-ți
Cenușa moartelor vedenii,
Să nu mă ntlâmpini niciodată
C'o lacrimă în colțul genii.*

*Ci sufletele noastre, tainic,
De-acelaș vis înflăcărare,
În para dragostei s'arească,
Ca două flori îngemănate!*

Brăila.

P. Dănescu.

Cestiunea Operei române

Se agită de câțiva timp prin diferite zăre și reviste cestiunea operei române, dându-se diferite sfaturi și comentându-se în diferite chipuri, înghobarea unei asemenea opere.

Unii pretextează că nu avem clemente, alții, că ne lipsesc banii necesari, iar o altă categorie că nu avem public pregătit pentru așa ceva și alte multe și variate ipoteze.

Scriind aceste câteva rânduri, nu îmi fac iluziunea că eu am găsit cheia cu care să deschid porțile dofer, veșnic închise, ale operei române, dar am speranță, că alături de alți susținători ai acestei cauze și față de câteva mici constatări în aparență, dar destul de mari în realitate, vom reuși odată să atragem atențiunea acelor persoane în mâna cărora stă putința de a da publicului nostru această hrană sufletească înec de mult simțită la noi.

Motivul pe care le pot invoca pentru a dovedi necesitatea operei sunt în mare parte cunoscute de public, eu mă voi referi la cea recent din care putem trage învățăminte. Avem de vre-o lună și ceva în București o operă italiană, care cu preturi populare și fără multă gălgăie atrage în fiecare seară un numeros public.

Auditorul încântat că face cunoștință cu multe opere pe care nu le-ar fi putut să le asculte de cât ducându-se în străinătate, precum și că simte câteva momente de mulțumire sufletească, trupa de asemenea mulțumită că realizează un câștig material, acești doi factori își fac reciproc serviciu contribuind în acelaș

timp la dezvoltarea gustului și instrucțiunii muzicale în popor.

De câte ori a venit în București o trupă de operă, au fost preturi extrem de ridicate și neapărat, că masa nu-și poate permite luxul de a frecuenta asemenea spectacole. De aci, concluziunea greșită că publicul nostru nu-î amator de operă și o întreprindere de felul acesta, ar aduce pierdere sigură.

Faptul că publicul dă cu plăcere 2-3 lei să asculte o operă, chiar atunci când nu prea dispune, înseamnă că simte nevoia ei. Muzica e și pentru bogat și pentru săraci, dar mai laes pentru aceștia din urmă cărora le dă posibilitatea să mai uite un moment din grijile și neziariile vieții!

Astfel stând lucrurile, cei chemați pentru a rezolva această problemă să nu mai întârzie și să se ocupe de ea în mod serios.

Lăsând la o parte necesitatea, să mă refer la posibilitatea înființării unei opere. E vorba de elemente... Voi lua de exemplu tot actuala trupă italiană, care deunăzi a oferit posibilitatea debutului tânărului bariton Costescu în „Arnani”.

Trebuia să vie această trupă să ne dovedească existența unui element românesc sau mai multora pentru o operă?

Un simplu particular, un impresar italian, vine de departe la noi, căci a auzit că există o țară „România”, unde poporul e doritor de muzică, unde se câștigă parole și unde se pot vana elemente noi pentru operă și în condițiuni avantajoase!

Tot referitor la elemente îmi pun întrebarea: Ce e o operă și care e baza ei? Cuvântul operă implică nu-mai de cât pe acela de mulțime, de ansamblu. Și mulțimea o avem. E orchestra ministerului, care, slavă Domnului, e destul de bună, precum și un cor impunător care se poate realiza cu ușurință sau care, dacă nu greșesc, chiar există. Comprimari avem suficienți și cu mult superiori celor importați din străinătate.

„Teatrul Național” cu decorurile lui și cu tot confortul poate face sacrificii, căci e vorba tot de instrucția poporului. Ce ne mai trebuie. Ei bine, eu admit că i-am avea pe toți. S'ar putea menține opera veșnic cu aceleși elemente? Neapărat că nu. Căci publicul s'ar plictisi și ca atare am fi în imposibilitate de a avea o operă românească. E foarte greșită părerea că o operă românească trebuie să posedă numai și numai elemente românești. Nu există nicăieri o operă națională în care să nu fie și elemente străine: înțeleg să se cânte numai românește dar ca să pretindem să avem numai românii, devenim și ridicoli.

După teoria aceasta n'ar trebui înființată nici opera, de cât atunci când vom avea opere scrise în românește și cum timpul acela nu-l putem întrezări, ar fi bine să ne mărginim la cea ce se poate și e necesar de făcut. Nici ungușor cu tot șovinismul lor nu refuză un cântăreț străin, atunci când cântă ungurește! Mi se răspunde acum, dar cum vor putea cânta străinii în românește? Dar cum cântă românii și frantuzeste și nemțește și italie-neste și cum voiți, iar străinul să nu fie capabil să învețe un rol în românește?

Să fim numai noi oare așa de capabili? Ca concluziune în privința elementelor voiți spune să se angajeze elementele existente, iar lipsurile să se completeze cu străini angajați cu contract, cari în scurt timp vor învăța să și vorbească românește.

Ne plângem că elementele noastre de valoare fug din țară, când aci nu au ce face. Să luăm și cestiunea banilor. Se tot spune că nu sunt bani. Neapărat că nu sunt dacă nu se dau. Pentru câte alte lucruri de o mai mică importanță s'au cheltuit milioane, iar pentru operă care va cere cu mult mai puțin nu s'a dat nimic. Avem orchestră, teatru, cor,

lumină și chiar elemente străine în bune condițiuni cu mult mai avantajoase, de cât le are, de pildă, actuala operă care riscă cu mult mai mult și totuși realizează un câștig.

Ni se va spune, că pentru toate acestea se cere un om versat.

Nimeni nu zice altfel, dar s'ar găsi cineva, care plătit bine, să se ocupe de această afacere și în cel mai rău caz se poate angaja un strein specialist, care să lucreze sub controlul unui comitet numit de minister, însă punându-i-se la dispoziție teatrul Național pentru 3 zile pe săptămână, cu tot confortul necesar, orchestra ministerului precum și ceva mai mult de cât ridicola sumă de 20 mij lei ce se dăduse anul trecut drept subvenție pentru operă. Cu o asemenea sumă nu se poate plăti nici corul unei opere serioase. Pentru fonduri se mai pot deschide lista de subscripție națională, la care sunt absolut convins că vor răspunde mulți, foarte mulți.

Intre omenii de bine se vor găsi și persoane cari să doneze în timpul vieții sau după moarte sume însemnate, cum a fost de pildă răpăsatul Cornetti, dela Craiova, care a lăsat pentru înființarea unui Conservator suma de două milioane.

Ce nu s'ar face cu o sumă ca aceasta?

Că e greu și ne vom izbi de multe piedeci la constituirea operei, este drept, dar trebuie odată ceva. Numai să stăm cu mâinile în sân spunând că e necesară opera, și văstându-ne, ba că nu sunt bani, ba că nu sunt elemente, nu vom ajunge nici odată la vre-un rezultat.

Cu voință și sacrificii din partea ministerului și cu concursul autorităților se va putea face ceva mai mult și mai curând de cât se poate crede.

Nemuritor va rămâne numele aceleia care va pune bazele unei astfel de instituție. Dacă România se bucură de o frumoasă reputație culturală printre Statele din Orient nu ar strica să fie la înălțime și pe tărâmul muzical și să sperăm că acel timp a sosit.

Marcel Botez.

CUGETĂRI

Cel ce are caritatea în suflet are totdeauna ceva de dat.

S-t. Augustin

Munca e plăcerea cea mai mare.

Mozart

Poporul n'are intelect politic, are însă un sentiment politic nelămurit.

Lamartine

În schimbările sorții îmbogățit n'au învățat să fie bogat și nici ruinații să fie săraci.

Joubert

Materia nu poate fi creată, deci e necreată, deci e veșnică.

D'Alembert

O oare-care îngrămădire de vicii face revoiuția necesară.

J. de Maistre

PRADĂ

— Poveste veche —

I

— Ascultă-mă omule ce-ți spun... este zăpadă mare... suflă vântul... sunteți cu chef și apoi Dumnezeu știe, să nu cădeți pradă fiarelor Crivățului...

— Nu, nu, mă Marine, nu stăm, trebuie să plecăm și apoi gândeste, copiii noștri cum vor rămâne...

— Lasă mă Marine că vom ajunge cu bine, luă vorba și o femeie, femeia celui de al doilea.

— Cu bine, cu bine... Um! nu vă las și pace bună.

— Ba o să ne lași.

— Ba nu.

— Ba da.

Așa convorbeau într-o după amia-

PARLAMENTARI NOȘTRI

D-L DR. C. ANGELESCU

Dăm aci portretul d-lui dr. C. Angelescu, deputat de Buzău.

Medic foarte apreciat, d-l dr. Angelescu și-a câștigat și o frumoasă situațiune în Parlament, ca orator bun și bun cunosător al chestiunilor economice și sociale.

ză de iarnă în casa bătrânului vânător Marin: Anton și cu femeea lui Stana cu Marin vânătorul. Vânătorul era dărij; susținea părerile lui, de altfel destul de întemeiate, și nu voia să se lase.

Occupată cu copiii într'un colț al odăii, lelea Măriuca, soția vânătorului aproba din cap, cele spuse de bărbatul ei, murmurând:

— Doamne, ce vifor, și oamenii ăștia voesc să plece.

— Ei, nea Marine, bună seara, reluă cei doi cari voiaă cu ori-ce preț să plece.

— Dar bine Antoane, ești nebun, de vrei să pleci pe vremea aceasta? Stați aci până mâine și pe urmă veți avea timp să vă duceți acasă, că doar n'or muri ai copii o seară. Gândeste-te bine omule la ce-ți spun, să intruniți viforul până dincolo de Pantelimon, să nu vezi înaintea de cât zăpadă și un gol întins, să fii mereu amenințat de lupi, să... ei bine, credeți voi că dacă îi muri prostește în noaptea aceasta, copiii voștri vor fi mai fericiți, din contră...

— Destul, nea Marine, basme, noi vrem să plecăm și las' c'om mai cinsti noi câte o dușcă ca să ne încălzim, doar la urma urmei, nu pentru prima oară facem drumul acesta.

— Așa e, măi omule, dar nu vă ias, iacă am eu o presimțire...

— Presimțiri, visuri, basme, povești cu strigoii și câte alte basacornii, toate fleacuri, n'auzi tu nea Marine, is fleacuri și Anton accentuă cuvântul „fleacuri”.

— Fleacuri, nefleacuri, nu vă las, auzi, pe vremea aceasta să plece... dar e nebunie!

— În vremea aceasta crivățul isbește în usc și o deschide.

— Eh, vezi, zice triumfător Marin, iată proba, așa o să vă trântescă și pe voi crivățul, cu deosebire că pentru... totdeauna.

— Ptiu nea Marine, că copil ești! zise Stana, dar nu văzuși că ușa n'a fost bine închisă, și crivățul de... n'a avut de lucru.

— Ascultă, nea Marine, reluă Anton, al de gând să ne lasi să plecăm, ori plecăm cu sila.

— Dar... oamenii lui Dumnezeu, încercă să zică Marin.

— Nicî o vorbă, noi plecăm. Bună seara.

— Rămas bun, ba nu la revedere, zise și Stana.

— Pe vremea aceasta... îngână Maria.

— Oamenii de, cu căp, zise nea Marin vânătorul supărat.

— Măi tacî din gură nea Marine, zise Anton, nu măi hodogări ca o boacără.

Toți prinseră a râde.

— Bată-te, că poznaș mai ești, zise Marin.

— Eh, bună seara!

— Bună seara.

— Bună seara, ziseră și Marin cu Maria.

Aceștia din urmă se sculară ca să petreacă pe cei cari plecau.

Când Marin deschise ușa casei, crivățul asvârli zăpada înăuntru, spulberând-o prin odaia cea mărunță.

— Ce-ți spuncam eu Antoane, zise vânătorul.

Dar Anton nief n'avea gând de răspuns.

— Aidem, femece, zise el, bună seara oamenii bunii!

— Dumnezeu să vă aibă în paza lui, zise Marin și soția lui intrând în casă, în timp ce cei doi oameni se perdeau în întunericul nopții.

II

Eșind afară, Anton și cu Stana se înveliră cât mai bine în hainele lor.

Și afară viscoalea, cum viscoalea numai în acele ierne despre cari povestesc bătrânii la gura sobei.

Și iată-i pe oamenii noștri luptând prin zăpadă. Anton mergea înainte, făcând loc prin zăpadă, iar Stana urmându-l pas cu pas, călca pe urmele lui!

Și așa merseră o bucată bună, croind drum prin zăpadă și suflând în mâinile înghețate.

Zăpada îi albise!

De la o vreme se auzi glasul Stanei.

— Cap sec! Mai bine rămâneam la vânătoru acasă! Acolo cel puțin era căldură, nu ca aici, când trebuie să luptăm cu frigul!

— Ia n' tacî femece din gură, doar și tu ai spus să mergem!

— Spus, spus, dar cu jumătate de gură...

— De sigur, voi femeile vă credeți totdeauna mai deștepte, totdeauna găsiți ceva ca să răspundeți!

— Firește, și voi ceștia, cari vă ziceți că sunteți oameni deștepti, mai totdeauna sunteți... iacă proști!

— Femece, tacî din gură că pe urmă...

— Aida de, vorbește cu „mai întâi” nu cu „mai pe urmă”.

— Măi femece tu ești dracul!

— Eî dracul, și tu!

— Halal de omul care are o asemenea femece...

— Să-l scoață din încercături, a daose femece.

— Cum de nu, am vrut să zic, să-l bagî din lac în puț!

— Aida de, Antoane, nu erai în palat, de că l-ai părăsit ca să intri în bordei?

— Ei, ei, poftim de te înțelege cu dumneaai.

— Apoi de, bărbate, tu nu înțelegi lucruri mai fărâmițate dar lucruri mai mari?

Și aci femeea se uită chiorăș la Anton.

— Im, al dracului neam de om mai sunt și femeile.

— Ei măi omule, femeile sunt tovarășe minunate, altfel ce v'ați fi făcut voi singuri?

— Ce ne-am fi făcut? Hm! Frumoasă întrebare, nu zău! Uite, am fi trăit mai lipșiți.

— Pe dracu, de-ar trăi Adam și-ar spune-o el!

— Adam!? He! Poveste veche pentru copii!

— Pentru copii nu, dar pentru un nătănăg ca tine da!

— Ascultă femece, ori tacî din gură, ori îi fac vânt acum în zăpadă...

— Aș fi curioasă să văd cum...

— Stano, mă înbunești, tacî ori... Stana văzu că Anton se supăraseră.

— Iacă tac, zise întru sfârșit.

Și femeea, cu toate că o mânca limba, tăcu!

Mergeau pe șoseaua Pantelimonului, lăsaseră în urmă ospiciul Măriuca, care se înălța trist în mijlocul câmpului de zăpadă.

Și acum începu Anton verba:

— Măi feme, auzi?

— Hă!

— Vezi tu, acolo pe unde am trecut...

— Da! Ei.

— Acolo sunt nebunii.

— Și în.

— Și i-ascultă oia.

— Aa!

— Știi că ai avea și tu loc aici?

— Hă!

— Te faci că nu pricepi? Te întreb dacă vrei să intri și tu acolo!

— Cu tine?

— Du-te dracului!

— Lasă-mă, nu pot să mă vorbesc.

— Ti-a luat Dumnezeu gura, so vede treaba!

Și tăcură iar.

De la un timp, femeea văzu că ar fi bine să se ia cu binele pe lângă Anton.

— Antoane, mie mi-e frig!

— Ce-mi pasă, tu ești mai tare!

— Nu, tot tu, am ghinuit.

— Te n'voești?

— Da, dar mi-e frig.

— Nu-i nimic; știu cărciuma lui Barbu de lângă Pantelimon, unde om cinsti câteun pahar ca să ne încălzim.

— Brava tie, Antoane, așa te vrea!

— Șearpe, toate sunteți la fel!

— Hi, da!

Și femeea prinse a râde.

Se apropiau de Pantelimon.

(Va urma.)

Petre G. Georgescu

SĂ-ȚI SPUN CĂ TE ÎNBESC...

Să-ți spun că te înbesc, e de prisos; Măi înțeles frumoșii ochi prea bine... E timp, de când te văd copil frumos, Ca să mă legi de-a pururea de tine!... Vre-un gând rădăcitor de mi-a venit Să-mi turbare seninul: zarea toată... A fost că te-am iubit nemărginit, Cum n'am iubit în viață niciodată!... Să-ți spun că te înbesc, e prea târziu: Măi înțeles din ochi iubirea n'reagă... Tu ești dintre copii cel mai slobod; Din fete cea mai scumpă și mai dragă! În ochii tăi frumoși am învâțat Frumosul basm: poemul de iubire... Am învățat tot graiul femecei, Ascuns într'un surâs și o privire... I. St.

Mustața lui Napoleon Bonaparte

de M. Villeneuve

Micul Napoleon Bonaparte nu cunoștea o mai mare plăcere decât atunci când vedea trecând pe strădele orașului Ajaccio un regiment de soldați. Piciul se țara pe patru labe jos pe scară, scăpa din mâinele bonei sale și alerga printre soldații, cari îl cunoșteau cu toții. El se sforța să țină pas cu ei, ceea ce producea întotdeauna o mare ilaritate.

— Bună dimineața, cadet! — i se striga din toate părțile.

Napoleon era foarte mândru de această poreclă, noteza plin de admirațiune teaca săbiilor soldaților și se ruga să i se dea voe a purta o pușcă câtî-va pași.

Odată un soldat înalt și voinic l'a pus deasupra raniței și de atunci Napoleon spunea tuturor că aceasta a fost cea mai frumoasă zi a vieții sale.

Foarte fericit fu el atunci când tătăl său i-a dăruit o frumoasă uniformă militară, care era făcută anume pentru el, uniforma unui regiment care pe atunci își avea garnizoana în Ajaccio și era celebru prin vitejia cu care se distinsese în bătălia de la Fontenay.

Mitulul se îmbracă imediat cu uniformă, care l'prindea de minune. Intreaga familie fu cuprinsă de extas.

Dar fericirea sa nu era desăvârșită. În capul său răsări ideea ca să se arate camazazilor săi în toată splendoarea. Multă vreme nu avu prilejul, dar într'o dimineață, când cei de-acasă erau foarte mult ocupați cu gospodăria, Napoleon o tulă pe furis pe stradă îmbrăcat în uniformă.

El alerga repede spre cazarmă, căci știa exact când sunt orele de exercițiu și că amicii săi sunt aici. Trecătorii îl priveau cu haz. Unde se grăbea picul?

Napoleon călca tanțos și înina îi bătea cu putere când văzu cazarmă, în care se afla regimentul regal al Bourbonilor.

El se apropie tanțos de sentinela, care fiind somnoroș, îl întrebă urmându-l:

— Ce vrei, picule?

Copilul îl privi consternat. Care soldatul nu vedea că este în uniformă?

— Poate îți cauți dădaca pe aici? continuă soldatul.

Napoleon se făcu roșu de mânie din cauza acestei insulte. Într'aceea se adunară camarazi, cari făceau haz de această scenă.

— Eu fac parte dintre voi! — protestă Napoleon.

Sentinela isbucni într'un râs șgometos.

— Pentru aceasta îți lipsește ceva.

— Ce?

— Mustățile.

În acest moment se apropie un bătrân subofiter. O, ce fericire! Era acela care într'o zi îl urcaseră pe ranita. Acesta, de sigur, își va aduce aminte de el.

Și într'adevăr el îl recunosc.

— Nu plânge, cadetule, vino încoace la noi. Tu faci parte din regiment.

— Dar... soldatul ăsta are dreptate... Eu... n'am mustăți.

— Vom găsi unele pentru tine.

Subofiterul se scărpină după ureche și după câteva momente de gândire zise:

— Așteaptă puțin aici, îți voi aduce răspunsul îndată.

Napoleon rămase cu totul nimit. Subofiterul voia să-i procure mustăți. Dar cum? Soldații stăteau în jurul lui și râdeau.

— Le va face din vată sau din păr de pisică!

Într'aceea bravul sub-oficer se urcă în camera, unde se afla compania sa.

Soldații sebeau pe paturile lor și sorbeau din supă. Erau cei mai viteji din întreaga armată, port-drapelul de la Forchenay, cari se luptaseră ca lei.

— Camarazi, de sigur că cunoașteți pe micul cadet, care se vâra printre picioarele noastre și care este atât de devotat; el este născut soldat.

— Da, e un brav soldat.

— Din ăsta se va face odată ceva...

— El a primit cadou o uniformă întocmai ca a noastră. Nimic nu-i lipsește din echipament, decât ceva indispensabil: mustățile.

— Ei, și apoi?

— Am venit să fac o colectă între voi.

Soldații îl înțeleseră.

Unul dintre ei, a cărui față era brăzdată de o lovitură de sabie, murmură:

— Aceea ce ceri, d-le sub-oficer, este prețios, iar nu o jucărie pentru copii.

— Ei, ce are a face, aceasta îi va aduce noroc.

Și fie-care își trase câte un fir de păr din lunga mustată:

— Asta pentru cadet.

Erau fire de mustață, roșii, brune, cele mai multe aspre, și afumate de tutun. Printre ele se aliau și fire albe.

Într'un minut se făcu un pumn de sare și piper, din care se putea aranja o mustață marțială.

Copilul așteptă afară cuprins de nerăbdare febrilă. Acum era să aibă mustăți.

— Cadetule, iată ceea ce-ți lipsește!

Sub-ofiterul lipi cu puțin clei mustățile sub nasul băiatului.

Acesta, roșu de bucurie, murmură:

— De la cine este?

Subofiterul făcu o față serioasă.

— De la întreaga companie, răspunse el, de la aceia cari au salvat drapelul în bătălia de la Fontenay.

După cum vezi, sunt niște mustăți celebre.

Napoleon nu rosti nici o vorbă. El se înălță cu mândrie, îmbrățișă pe subfiter și apoi salută militarăște, pe ceea înima îi palpita de bucurie. După aceea făcu stanga împrejur și alerga acasă ca să se arate părinților săi. Și când de astădată picul eși pe poarta, sentinela îl salută prezentându-i arma.

C. Seurtu.

E PĂRU-ȚI PLIN DE VIOLETE

*E păru-ți plin de violete
Și n' ai mâini porți albe micșunele,
Tu cea mai blândă dintre fete
Și mai cuminte dintre ele.*

*Un zvon de ciripiri gingașe
E'n răsul tău fără de vină,
Și atunci o vraje pătimășe
În calea ta meru mă'nbină.*

*Pe fața ta răsfânt-a zarea
Argintul tot furat din soare,
C'atâta luminezî cărarea
Când vii cu buze zâmbitoare.*

*Și pretutindeni verși lumină,
Dar mă cuprind fiorii reci
Când furișată din grădina
Privesc în urma ta când pleci.*
Bacău. Mihail Alexandrescu.

O LEGENDĂ GERMANĂ *)

INGELHEIM

În jos de Main, jumătate oră de parte de Rhin, este Ingelheim-de-jos și mai înăuntrul țării este Ingelheim-de-sus.

Se zice că distanța între aceste două orașele a fost odinioară acoperită de clădiri și că totul purta numele de Ingelheim.

La Ingelheim era un palat al lui Carol-cel-Mare, palat ce se scotea ca o reședință favorită a împăratului. Încă și astăzi se mai găsesc sfărâmături din ruinele acestui palat.

Odată află marele monarh că în ținutul Rhinului locuia un pustnic, a cărui înțelepciune era de jur împrejur în gura poporului. Era un doftor pe suflet și de corp și cine se apropia de el, lovit de vr'o nenorocire, căpăta de la el pe lângă sfat, căpăta și daruri, atât cât putea bunul om să dea.

Împăratul dorind să cunoască pe acest om, trimise pe cineva la el; dar cu ciudă uimitoare trebuia să afle că eremitul ar fi declarat, că drumul său îl conduce nu în palaturile celor mari, ci în bordeele săracilor. *Împăratul să vie dacă voește să-l vadă, căci călătoriu e mai lesnicioasă pentru dânsul de cât pentru el!*

Întâi împăratul își încrunță fruntea și se aprinse de mânie, dar când fu singur și se mai gândi și răsând la răspunsul pustnicului, îi veni să rădă și se hotărâ să călătorească odată la el. El avea o dispozițiune și o curiositate grozavă să vadă cine e acela ce a îndrăznit să îi se împotrivescă.

Cu cât se mai gândea, cu atât mai mult se familiarisa cu ideea unei călătorii aventuroase, și încă el vroea s'o întreprindă într'o armătură simplă și sub un nume modest.

Într'o noapte se gândi el mai mult de cât de obicei la călătoria ce voia s'o facă. Nu putea să doarmă; o turburare ciudată nu-i dădea pace; se ridică dar din așternutul său, alege o armură ordinară și se găti cu ea. „Acum jos, surădea el, căci văd că n'am odihnă până nu îmi voi satisface curiositatea mea”.

Se duse la grajd, nevăzut de servitori, puse șeaua pe un cal și eși călare din curte fără să se fi întâlnit cu cineva.

Nu mersese mult timp călare, când văzu înaintea lui o pădure spre deșeu căreia el se îndreptă.

I se păru că aude tropăitul unui cal. El își pregătește bine armele, se uită în toate părțile și zărește un călăreț ce venea spre el. Când era destul de aproape unul de altul, strălucul cu armura neagră îl întrebă:

— De unde? și unde?

— De la Ingelheim, după aven-

ture. fu răspunsul împăratului, nerăbdător de ce o să se întâmple.

— Dar de ce așa târziu în noaptea și sigur? Nu este asta obiceiul de a călători al cavalerilor ce stau sub scutul legii.

— A... , gândi Carol, acela se pricepe bine: de sigur că el nu stă sub protecțiunea legii. Apoi tare el răspunde: Ei bine, și de-ar fi așa ce-ți pasă?

— M'ași bucura pentru una ca aceasta, căci am putea fi tovarăși la nevoi. Cum te cheamă?

— M'așteptam eu la asta, murmură împăratul, și apoi adăogă tare: mă numesc Carol, dar dumneata?

— Elbegast.

— Cum, ești Elbegast, blestematul ce este proscris de împăratul?

— Mai încet, mai încet amice, vorbești par-că nu ți s'ar fi întâmplat vr'o prădăciune. Eram un diavol sărac; popii despoiaseră pe tatăl meu de moștenire, și un prelat pănticos îndrăzni chiar să mă ia în batjocură trecând pe dinaintea mea o încărcare bogată; la dracu, nici împăratul n'ar fi suferit asta; lovii și luai o parte din averea mea. Falsii lingușitori, cari înconjură pe împăratul, i-au povestit lucrul altfel și el mă gonii pe drumul cel mare; dar jur, numai dacă l-aș întâlni odată singur aci, cum m'ai întâlnit d-ta, i-aș spune sincer și liber, ce fel de mișei și trădători are împrejurul lui, și cum îl mint și-l înșală.

— O, amice Elbegast, vorbești ca un predicator.

— Vorbesc drept, ce-mi stă pe inimă! Dar destul despre asta. Voestii să mergi puțin cu mine în noaptea aceasta? Urmăresc ceva și dacă este cum'mi închipuiesc, jur că voi frânge în noaptea asta încă câteva gâturi, chiar dacă împăratul m'ar spânzura, ceiace în treacăt fie zis, nici n'aș merge.

— Nu cumva voestii să-ți mulțumească, ba chiar să te gațieze, fiindcă ești așa de darnic cu frângerea găturilor?

— Asta ar trebui s'o facă împăratul, că dacă frâng astăzi gături, este numai pentru binele lui.

— Cum așa?

— Vino cu mine, că am nevoie de un tovarăș curajos și hotărât.

— Înainte, Elbegast, eu merg. Dar întâi făgăduiește-mi să nu ridicii paloșul, până ce mai întâi nu ne-am fi înțeleși.

— Bine cavalerie, înainte!

Ca cei mai buni prieteni călăreai apoi împăratul și cavalerul jefuitor unul lângă altul prin pădure, schimbând multe vorbe familiare între ei. Elbegast cărmii calul pe o cale cotită spre o cetățue săpată în stâncă, ascunsă în pădure, și făcu tovarășului său semn să descalece după cal și să-l urmeze în tăcere.

Se strecurară apoi prin tufișul des până la zid; prin o porțiță ce o deschise Elbegast cu un cârlig ajunseră într'un gang îngust și întunecos ce conducea într'o cameră, care de și întunecoasă, se despărția însă prin o ușă mare, cu crăpături, de o cameră bine luminată. Cu precauțiune se apropiară amândoi aventurierii de ușă și ascultau.

Atunci auziau, cum se ridică acolo o voce în contra puterii nemărginite a împăratului, căruia trebuia a i se face un sfârșit, dacă nu voesc ca înalta noblete și ordinul cavaleresc al țării cum și biserica să fie ruinate de el!

— Să vă ia dracu! scrâșni Carol din dinți și se uită printr'o crăpătură ce-i permitea să vadă pe cel ce vorbea. Dar cum se mira, când zări pe contele Eggerich de Eggermonde, căruia i-a voit în tot'dauna binele și care era chiar înrudit cu el prin căsătorie.

— Ce n'ar da Carol dacă ar fi aici, ei, ce zică, îi șopti Elbegast la ureche.

— Tac!, tac!, îi răspunde Carol, strângându-i mâna binisor. Să mai pândim puțin.

Și ei ascultară iarăși, căci acum

se făcea planul să o saare pe împăratul și fiecare din cei prezenți jură pe crucea ce le-o întindea s'o sărute un înalt prelat.

— Să nu frângem gâtul popei, hai? șopti Elbegast turbat. El este care mi-a hrăpit moștenirea și pentru care sunt proscris. Este asta dreptate?

— Să mergem amice, dreptate să ți se facă, șopti Carol, și amândoi plecară furișându-se precum veniseră.

— Elbegast, zicea Carol, când erai în aer liber, tu ai făcut împăratului un mare serviciu, pe care nu ți-l va uita niciodată. Vino mâine la palat și spune-i ce ai auzit, eu voi fi ca martor.

— Ce bine mi-ar merge, răspundea Elbegast răsând, până să capăt cuvântul, de mult aș fi făcut incapabil de a mai vorbi.

— Este justiția împăratului așa de rea? zise împăratul infuriat.

— Nu cu voia împăratului, dar secretul stă aci, că împăratul nu poate să afle ce fac vasalii în numele său; și dacă aceștia ar afla ce voesc ei, m'ar sugruma înainte de a ști împăratul că sunt prins!

— Ei bine, o să vorbească chiar eu cu împăratul, numai spune-mi unde te poți întâlni cu mine.

— Ca să mă prindă! Amice, Elbegast este prea prudent ca să facă una ca asta. Eu aș fi sfărâmat hărcele acestor nelegiuți, dar n'ai voit. Fie, fiecare pentru pielea sa.

— Elbegast, eu îți cer în numele împăratului de a te prezenta mâine la curtea împărătească și să aduci acuzare în contra mișeiilor ce i-am pândii astăzi.

— Și cine ești, că îndrăznești să vorbești în numele împăratului, răspundea Elbegast mirat.

— Vrășmașul tău, acum prietenul tău. Este chiar împăratul Carol care îți vorbește.

În acel moment luna eșea repede din nori și plină scânteia argintiu pe figura eică a vorbitorului și îi lumina trăsurile feței, cari se arătau serioase, dar amabile proscrisului.

— Împăratul și stăpânul meu, strigă Elbegast sărind după cal, și o bucurie nespūsă făcea să-i tresare pieptul.

— Tu mi-ai voit binele chiar când eu ți-am fost dusman. Probează-mi acum prietescul tău și vino, voi pregăti totul pentru primirea ta.

Și se depărță repede spre Ingelheim, lăsând pe Elbegast cuprins de sentimentele cele mai vii.

Groznică era judecata ce împăratul porunci în contra trădătorilor. În trupe-trupe cum veneau, ei fură dezarmați și cercetați de vasalii înarmați. Pedeapsa nu zăbovi, proprietățile și demnitățile le fură luate iar ei executați în public.

Dar Elbegast care se conformase dorinței împăratului, fu încercat cu onoruri și rămase un amic statornic al tovarășului său nocturn și neznoscut de odinioară.

Mai târziu își aduse iarăși aminte împăratul că în acea noapte fatală pentru el și Elbegast era hotărât să ia drumul spre eremit, și acum era atras din nou de dorința să-l vadă.

Și fiindcă el învățase că e de bine ca un domnitor din când în când tip-tit să asculte și vocile cari altfel n'ar pătrunde până la urechile lui, îi ceru lui Elbegast să-l însoțească în călătoria sa la ustnic.

Acoperiți de armure puțin strălucitoare și fără să fi comunicat cuiva scopul călătoriei, mergeau ei amândoi spre locuința pustnicului.

Ajunși în apropiere de acolo, zăriră o frumuseță fată de cărbunar, care purta ouă și unt proaspăt și-și mergea drumul ei veselă și cântând ca o păsărică.

Cum e cunoscut, împăratul Carol era om galant și fetele și femeile frumoase găsiră totdeauna în el un admirator. Nu putu el dar să-și stăpânească dorința de a întreba pe mitiica: de unde și până unde, și când ea răspundea și-l privea, ca obrăjio-

Galeria artiștilor români

D-L GARGUROMIN VERONA

D-l Garguromin Verona, cu al cărui portret ilustrăm azi galeria noastră a artiștilor români, este unul din cei mai talentați și mai cunoscuți pictori ai noștri, pentru care cuvintele de laudă sunt de prisos.

D-l Verona este președintele societății «Tinerimea artistică» și în această calitate îi revine o bună parte din meritul de a se fi pornit în ultimul timp o mișcare artistică la noi în țară.

rul ei plin și surzând așa de încrezătoare și cu nevinovăția copilărească, el îi mângăia săgalnic obrazii. Fetita se roși și acea roșeață îi ședea de minune de bine, în cât Carol se aplecă de pe cal și voia s'o îmbrățișeze și s'o sărute. Dar fetița fugi și împăratul văzu în locul ei un om uscățiv, cu privirea nobilă, la spatele căruia se ascunsese mitiica.

— Amice, zise omul către împăratul, ești tu însurat și ai tu fiice?

— Să zicem că aș avea, replică împăratul vesel, cu bun humor.

— Bine, dar nu uita nici odată ce ai făcut tu acestor copile și nu judeca mai sever pe altul, de cât te judeci pe tine acum, când acelaș lucru s'ar întâmpla fiicilor tale.

— Elbegast, se adresă împăratul către tovarășul său care surădea, această îmbrăcăminte este fatală, de câte ori mă aflu cu ea, capăt bune învătăturii.

— Și că nu cad pe pământ mă știu eu din propria experiență, răspundea acela cu o privire de respect duios.

Carol, fără să se facă cunoscut, călărea înapoi la Ingelheim. Un dar bogat făcu pe eremit să presupună cine erau cei doi cavaleri cu care se întâlnise.

Dito

CUGETARI

Din ale d-lui G. A. Taciu

Cu cât suntem obligați a sfida obrăznicia îngâmfatului, cu atât ne găsim datorii a ne inclina înaintea bunătății și blândetii celui aies.

Dacă Hristos a zis: ceea-ce ție nu ți place, altuia nu face, a fost cineva care a zis când-va, fă altuia ceea-ce ai dori să-ți faci ție altul.

Cea mai prețioasă compensație ce natura poate face viețuitoarelor, nu poate fi alta de cât a le da temperatura proprie finței lor.

Pe măsură ce femeea devine idolul adorat al unui bărbat, pe aceeași măsură se produc cele mai de seamă fapte morale sau imorale.

Precum nu ne este ertat a uita pe D-zeu, prin a ne teme de oamenii, tot astfel nu ne este ertat de a-i uita mărinimia, nesocotind pe aproapele nostru.

*) Din colecțiunea legendelor Rhinului, de A. Herman Bernard, Mainz, 1861.

INSURAT...

ROMAN DE
CARMEN SYLVA

— URMARE —

— A! iar! striga! eu.
Se deslipe de mine și mă privi fix.
— Ai... mai văzut? mă întrebă ea cu o așa expresie de durere, în cât nu răspunse deodată, adunându-mi cu greu gândurile. Ochiul mi se plecă sub privirea ei și șopti:
— Da, te-am văzut la Lucerna, în călătoria mea de nuntă.
— Dar la Zurich?
— Nu, n'am avut nici o presimțire de prezența ta; n'am știut de cât târziu după aceea.
— Cine ți-a spus?
— Nevastă-mea.
Ne privirăm în tăcere.
— De ce ești atât de nenorocit Jannino? zise ea deodată.
— Pentru că nu pot uita Sorrento. Fu rândul ei să plece ochii.
— Mi-ai sfărâmat viața, Lavinia; dacă sunt nenorocit, e vina ta!
Ea privea tot în pământ.
— Te-am urât Lavinia, mai mult ca pe nimeni pe lume.
— Nu sunt destul de pedepsită? strigă ea fără să ridice fruntea.
— Știu eu! zisei aspru.
— O! Jannino!
Iși împreună mâinile.
— Erai floarea mea, giuvaerul, raza mea de soare, idolul meu. Numai tu îmi făceai viața bună și frumoasă; erai totul pentru mine, totul!
— La ce bun tânguirile aceste, acum când nimic nu este între noi? Altădată, ai fost atât de bun Jannino; nici o învinuire nu a eșit din gura ta! Te-ai purtat ca un sfânt.
Imi fu rușine de indignarea mea pătimășe. O făceam, fără voia mea, răspunzătoare de tot ce suferisem; nu voiam totuși să o las să observe aceasta; voiam să fiu orgolios, rece și aspru, să o pedesc de toate suferințele mele, și ea mă desarma cu un singur cuvânt:
— Te-ai purtat ca un sfânt.
Ce-am devenit, de-atunci? A trebuit ca buzele ei să evoce acest alt și mai bun eu?
— Am încercat să mă fac demnă de tine Jannino; am studiat pictura, trăesc la Paris și lucrez de dimineață până seară. Am mult de lucru; aci sunt în vizită la niște prietene, pentru ca să mă odihnesc puțin.
Ar fi trebuit să țiip de durere. O viață lângă dânsă, ar fi fost cerul. Imi închipuiam, cu o ardoare nesătioasă, pe Lavinia în atelierul meu, pictând și eu și ea, cântând, fericiți de-asupra a tot. Scărșneam din dinți auzind-o povestindu-mi că se dăduse artei, numai pentru a se sustrage tiraniei mătusei ei și a putea trăi din muncă. Avusese mai multă putere de voință de cât mine. Dăduse lecții de desen pentru a putea ajunge; apoi făcuse portrete care-i adusesse în curând un venit suficient. Totdeauna putuse ce voia. Publicul venea bucuroși la frumoasa artistă care lucra atât de repede, mai cu seamă, zicea ea râzând, pentru că înfrumuseța cea mai mare parte din modelele ei.
Imi povesti toate aceste cu animație. Nu luam seama că timpul trecea, că ceata se împrăștia, străbătută în sfârșit de razele soarelui care apunea și care învăluia totul cu o luminoasă splendoare. Ea nu mă întrebă mult, cu minunatul tact ce arătase totdeauna. Ne-am făgăduit să ne întâlnim în fiecare zi.

13 Decembrie.

N'am nimic de spus aci; îi povestesc ei totul, ei, și-mi găsesc liniștea. Am schimbat rolurile. A devenit duhovnicul meu, mă ascultă din înaltul enegiciei ei creatoare și mă susține cu bunăvoință, ca cea mai dulce soră.

12 Ianuarie.

În mijlocul nunsoarei, ne-am regă-

sit; ne-am plimbat la întâmplare. A găsit chiar mijlocul de a-mi reda somnul. Acea teribilă supra excitare s'a potolit. Nu mai sunt răceala între nevestă-mea și mine, acum când Lavinia mă satură de dragălașenia ei, de inteligența și de profunda ei simpatie.

10 Februarie.

Dacă nu mi-aș fi jurat să fiu de o absolută sinceritate în paginile aceste, aș scăpa ușor azi. Trebuie însă să scriu tot; aceasta va fi o pocăință.

Două zile, trei zile... Lavinia nu mai reapăruse la întâlnire. Neliniștit mă hotărâi să mă duc la dânsa. Găsiți vila unde locuia; nu mă anunțai, dar făcui să fiu dus la locuința ei sub un nume oarecare. Când deschise ușa, ea sări din pat unde se odihnea îmbrăcată și se repezi la mine. Vruî să o strâng în brațe; ea întinse brațele pentru a mă depărta și plecă foarte jos capul. Amintirea trecutului ne cuprindea pe amândoi. Odaia ei avea același parfum ca la Sorrento, florii peste tot, mai cu seamă violete. Părul îi era în desordine, obrajii îi se colorau cu o culoare și mai închisă.

— Viî la mine?

— Nu pot veni să mă informez de sănătatea ta? întrebai, atrăgând-o aproape violent; fruntea i se plecă pe pieptul meu, dar voiam să mă privească.

— Lavinia, nu m'ai uitat niciodată?

— Eui, o! Doamne! strigă ea aruncându-mi o privire repede și lăsând capul să-i recadă pe piept. Muream de dorul de a te vedea, Jannino.

— A! m'ai făcut atât să sufăr în cât mă îndoesc de tine, chiar când te țin în brațe.

Se lăsă să cadă în genunchi.

— Ucide-mă dacă vrei; dar credemă. Cu ce pot fi adevărată, dacă buzele mele mint, dacă ochii mei mint și inima mi se strânge? Spune, cu ce pot fi adevărată?

O ridicai. Tot corpul îi tremură.
— A! Lavinia, dacă ai putea să fi a mea, te-aș învălui în amorul meu, pentru a te feri de orice privire insultătoare. Dacă ai fi a mea!
— Sunt a ta cu tot sufletul! zise ea foarte încet. Dar cum să ți-o spun dacă nu vrei să mă crezi? M'am învățat să te privesc ca pe o ființă inaccesibilă și sacră, Jannino. Cum să-ți vorbesc de dragostea mea?

Nu știu ce i-am mai spus, ce mi-ai mai răspuns. Știu numai că o iubit, de-asupra a tot; nu ca un sfânt, vai! ci dragostea cea pământescă, cu tot ce era în mine patimii bune și rele. Eram fârtat de o forță mai puternică decât voința mea de a i-o spune, de a o cuprinde în iubirea mea a tot puternică; lumea, timpul nu mai exista, nici oamenii, nici trecutul! Nu era decât prezentul, teribil, suprem, răsturnând diguri cari păreau veșnic neclătinate, toate picioarele cari legrămădiseră între noi preșelile ei și ale mele, soarta mea și a ei. Totul era luat de vârtejul acestei unice patimii care-mi nimicise viața.

Ir sfârșit, imi revenii. O remușcare îngrozitoare străbătu ca o lamă de oțel inima mea învingătoare. A lungai pe ceea pe care o țineam încă în strânsul meu violent și îi strigai aproape amenințător:

— Lavinia, ce faci din mine? Du-te! Pleacă de aci. N'am să te mai văd niciodată! Între noi, trebeu să fie totul sfârșit pentru totdeauna Lavinia.

Îngălbeni ca omoartă.

— Pleacă de-aci! repetai eu aspru.

— Jannino!

— M'ai disprețui dacă, ochi'mi

te-ar mai vedea vre-o dată. Pleacă! Sunt un mizerabil!

Căzusem pe un scăunel. Ea alunecă lângă mine; ochii ei mari fără lacrimi mă priveau.

— Sunt atât de nedemă de tine, Jannino?

— Nu, eu sunt ceva de plâns.

Toate luptele, tot eroismul meu, devin într-o oră cenușe și pulbere! Pleacă! Nu mai sunt liber, Lavinia!

— M'am supus ție todeauna, stăpâne, — zise ea cu o voce abia auzită.

— De nu te-ași iubi atât de nebuște, te-ași urî, cum mă urăsc pe mine însumi.

— Urăște-mă, dar nu mă uita.

Imi luă mâinele șiși ascunse obrazul în ele.

Lacrimile îi curgeau printre degete.

— E vină mea! plângea dânsa; Jannino, m'ai părăsit odată; plecarea ta m'a pierdut și te-am iertat! Astăzi te părădesc; am să mor erându-te. Nu'mi purta însă ură de a fi trecut în calea ta, de a te fi făcut de două ori nenorocit.

— Lavinia, ai făcut din mine un zmintit. D-zeu să te erte. M'ai prins cu o putere de demon și acum rățăcesc în viață, fără cale, fără scop. Pleacă! Am să te blestem!

O lăsați în genunchi și eșii din odaia ei fără să mă fi întors vre-o dată. Alergai la pădure, ascultând dacă nu cum-va ca mă urma. Mi se păru că ar fi trebuit să vină după mine, și totuși nu vream să o mai revăd nici odată! Mi se părea că o urăsc și că totuși mi s'ar sfâșia inima dacă nu aș păstra-o. Nu știu când m'am întors acasă; era noapte, totul era tăcut. Nu vruî să scol pe nimeni. Mă întorsei în pădurea strălucitor înzăpezită, urcând și coborând pante, prin colțuri întunecoase, prin luminișuri scăldate de lună. Vântul speriat fugea de nainte-mi; pasările mari de noapte imi atingeau fără șgomot fruntea arzătoare. Rătăceam ca o biată ființă etern lipsită de pace, în noaptea liniștită, eu, mort viu, umbra mea însăși, încătușat de viață prin greșeala mea, prin re-mușcarea și greșelile și slăbiciunea mea. Invinovăteam pe D-zeu de a mă fi creat astfel, cu această sete de frumos, cu acest suflet nesăturat și această voință sovăitoare, nepuțințios a-mi stăpâni patimile. M'aiși fi lăsat să pier de frig; eram însă incapabil de a sta mult timp nemișcat. Mergeam tot înainte ca și când aș fi avut iadul în urma mea; nu era iadul, ci o întreagă viață lungă pierdută.

A doua zi, simții o atât de violentă nevoie de a o revedea în cât alergai la dânsa. Plecase, într'adevăr plecase. Eui o voisem; totuși știrea aceasta fu pentru mine o lovitură de trăniet. Imi păru că mor fără dânsa. Fugii în munte ca un nebun. Prevăzuse ca oare că n'am să pot trăi fără dânsa? E oare o sirenă care-și tirăște victimele la pierzanie? Sau n'a vrut de cât să mi se supună și să-mi dea dovada dragostei ei?

Pentru prima oară Nora se intrigase puțin de lungă mea absență.

— Crezusem că-ți voi face existența plăcută, creîndu-ne relațiunii, și nu ești nici o dată aci.
— Nu pot suferi viața de hotel.
— Să ne întoarcem la Haxtroden.
— O nu. Ori-ce, numai aceasta nu.
— Mi-e groază de veclnica singurătate cu mine însu-mi și cu remușcările mele. Trebuie să fie cine-va nebun ca să nu-și știe judeca temperamentul și ceea ce el poate îndura. Nu ar trebeu să se comită nici un act a cărui amintire ar putea turbura digestia.

Un suflet liniștit găsește acomodări cu conștiința. Eui nu știu. Nam s'o pot uita nici odată!

— Ce pot face pentru tine? imi zise Nora.

— Dă-mi un concediu de câte-va zile. Am nevoie de mișcare și călătoria încă te obosește.

— Ar trebui o știință supraomenească pentru a te putea înțelege.

— Nu mă înțeleg eu însu-mi.

— Pentru că n'ai voință nici cât un copil.

— În tot cazul, altă dată mă dedeam fără rezervă tuturor impulsurilor; de când nu o mai fac, talentul mi-e mort, pana paralizată.

— Iți pun voința de-asupra talentului.

— Luasem totdeauna geniul ca un dar Dumnezeesc; pare că mă înșelam.

— Ce importă geniul, dacă omul care îl are e de disprețuit?

— Ești foarte severă, Nora.

— Sunt adevărată și tu nu ești.

Fără a fi adăogat un cuvânt, o lăsați. Nu ne revăzurăm de cât la masă; fu liniștită, prietenoasă ca și când nici un cuvânt supărător nu fusese spus între noi. Părea că urtase dorința mea de a urma singur călătoria noastră; imi spuse numai că doctorul o trimitea să urmeze un tratament la Friburg.

Como, 27 Februarie.

Sunt sigur pentru foarte puțin timp, congediat chiar de doctor care vrea să ție pe nevestă-mea la Friburg. Dorul de a revedea pe Lavinia mă consumă și îndur chinuri morale. Nu știu nimic despre dânsa. Poate e bolnavă? Imi trec zilele vâslind pe lac, sau culcat pe fundul bărcii, privesc cerul până seara. Nutresc în mine o hotărâre, încet, încet. Dacă o execut, mă voiî căi, e posibil. De câtă-va vreme, împrejurările fericite, par a fugi de mine; tot ce fac se întoarce în potriiva mea. Sunt vecinic chinuit; și aspir la libertate ca un pușcăriaș.

10 Martie.

S'a făcut: am scris Norei întrebând-o dacă nu ne-am putea da unul altuia libertatea. De când a plecat scrisoarea, îndur un chin de nesuferit. I-am spus că nu ne vom înțelege nici odată și că ar fi mai bine să ne despărțim. Poate că am făcut încă o greșală, nu mai am însă puterea de a judeca. Imi pare totuși că sunt parjur față de dânsa, că e cea mai elementară lipsă de cinste de a nu o scăpa de mine. Prea îi sunt o sarcină; numai viul ei sentiment de datoric nu o lasă să pronunțe cuvântul care m'ar deslega.

24 Martie.

Am așteptat neobosit un răspuns care nu mai sosea. Turburarea imi era mare. Imi treceam zilele făcând marșuri forate, nopțile pe lac. Credeam că mi se perduse scrisoarea și mă întrebam dacă imi va fi posibil să scriu vre-o dată alta. Eri seară, vii acasă. Nora era în odaia mea. Mă privește bine în față cu sânge rece.

— Nu, Ewald, n'am să-mi cedez locul unei fete! Știu tot, am fost la Bade, am întregat. Fusese acolo, oi vedeai în ficcare zi; atât e destul. Nu știu ce purtare rea are? se zice chiar că a avut un copil. Nu e o femeie pentru bărbatul meu. Ai să te superi pe mine, dar mai târziu, ai să-mi mulțumești de a te fi apărat în potriiva ta însăși. Nu aveai de cât să nu mă iei de nevestă, dacă o iubeai atât. Te privește pe tine, dacă m'ai mințit, dacă m'ai trădat. Ai făcut din mine nevesta ta; am de gând să-mi păstrez drepturile.

Mă așezai, fără să zic un cuvânt. Nu făcusem în scrisoarea mea nici o aluzie la o adouă căsătorie; nu-i vorbisem de cât de ea, de fericirea ei, de suferințele ei.

— Știu, urmă ea, e aceeași, italiana de la Zurich. Am pus să-mi ție descrisă. E femeia pe care ai cunoscut-o la Sorrento. A fost la Bade; a plecat nu știu unde. Ai regretat-o totdeauna; dar nu e demnă de tine. Crede-mă, are alți amanți. Nu te revolta; ochii tăi nu văd atât de limpede ca ai mei; din cauza aceasta trebeu să veghez asupra ta. Blesteamă-mă astăzi; mai târziu ai să fii fericit prin mine, ai să-mi mulțumești de a-ți fi ferit viața de o mare nenorocire și numele de o murdărie.

A se citi urmarea în „Universul literar de Paște” care va apare Sâmbăta viitoare.

NICOLAE DENSUȘEANU 1846—1911

Durinea s'a săvârșit în cimitirul Belu. Înormântarea regretatului istoric Nicolae Densușeanu.

Nicolae Densușeanu s'a născut în 1846 în comuna Densuș comitatul Hoteg (Transilvania). A studiat la Hateg, Blăș și la Academia de Drept din Sibiu.

Concentrându-se cu deosebire studiilor istorice, el publică în 1877: «L'Éléments latin en Orient», care pledează pentru dreptul Românilor de a forma o provincie autonomă națională în imperiul otoman.

În 1877 a studiat, din însărcinarea Academiei române, timp de 15 luni arhivele și bibliotecile din Ungaria și Transilvania cu privire la istoria Românilor din sec. XVII—XVIII; despre aceasta a publicat: «Cercetări istorice în arhivele și bibliotecile Ungariei și Transilvaniei». Pe baza materialelor adunate (depus la Academia Română în 30 volume manuscrise) publică la 1884: «Revoluțiunea lui Horia 1784—1785», operă premiată de Academia Română cu 5000 lei.

Tot în misiunea amintită descoperi în biblioteca universității din Budapesta: Manifestul de unire cu biserică Românei Mitropoliei române de Alba-Iulia; în Oradea mare: colecțiunea cea mare istorică a lui G. Șineai («Romanii și scrierile sale cele mari» («Rezum spectantur ad univ. gentem Daco-Romanam seu Valachicam»); în biblioteca muzentului Transilvan din Cluj: prima parte din cronica Latină a lui Șineai («Chronicon Dacoromanorum et plurimam alianam nationum An. 18—1483»).

În 1885 publică «Monumente pentru istoria Țării Făgărașului» cu o serie de diplome boeresti etc. Pentru continuarea studiilor sale a întreprins la 1887 o călătorie științifică, studiind în Zagreb istoria «Vlachilor» din Croația meridională; de aici trece în saatele Românilor din Istria, apoi în Dalmatia, unde studiază arhiva republicii Raguzane și în fine în Italia, studiind 7 luni arhiva și biblioteca Vaticană. Dela 1887-97 publică 6 tomuri «Documente private la istoria Românilor, 1190—1375»; iar la 1888—96 în «Jahresber. der Geschichtswissenschaft», publ. de societ. ist. din Berlin, o serie de rapoarte anuale despre literatura ist. și filolog. rom. A mai scris: «Note critice asupra scrierilor lui D. Xenopol, Teoria lui Roessler», 1885; «Independența bisericească a Mitropoliei române de Alba-Iulia», 1892; pentru ministerul de război: «Domniile glorioase și căpitaniile celebri ai Țării românești» (nepublicat). Densușeanu a adunat o colecțiune importantă despre tradițiile vechi istorice și credințe religioase anticreștine la Români. În timpul din urmă a lucrat la opera sa principală și «Istoria poporului românesc de la origini până la întemeierea principatelor române».

Regretatul Densușeanu era de multă vreme bibliotecar al statului major al armatei române.

Odiunea în pace!

SFATURI CASNICE

Cum se dă lustru podelelor vâpsite. Podelele vâpsite își pot căpăta lustrul în chipul următor:

Se ia un litru de lapte dulce subțire, se pune în el 20—30 grame sodă și se freacă până ce se rămeneste. După ce s'a răcit, se ia un petic de postav, se moale în lapte și se freacă podelele. Peticul și nu fie prea ud, ca să nu facă pat.

Ilustrația noastră colorată

Inaugurarea secțiunii române la Expoziția arheologică din Roma

Ilustrația noastră colorată din prima pagină reprezintă inaugurarea secțiunii românești la Expoziția arheologică din Roma, care, după cum se

știe, a fost inaugurată deunăzi în prezența Regelui și Reginei Italiei, Prințipilor moștenitori ai Germaniei, personalului legățiunii noastre din Roma, a trimisului special al M. S. Regelui, d. D. Grăceanu și a comisariilor României la Expoziția Italiană.

CAMILE LEMONIER

PATA NEAGRĂ

— Tu ești? bunicul Chipolet! chiar un secol e... și ce mai faci acum? — Ce faci? Adevărat, nu știu... Iată, prietene, m'am însurat. — Însurat, ce-nu tot spui acolo? — Asta te miră, nu e așa? Chipolet însurat? Mi mai aduci aminte de nebulnițele noastre? — Ei, da, e adevărat. — Și nevastă-ta? — Dragă, cea mai adorabilă, cea mai dragută... — Oh! și o femeie! Iată, sunt zece luni de când ne-am însurat... Nu m'ai credea: iacă, parcă e ziua din întâi. Două tertarele, pe cinstea mea.

— Felicitările mele, dragă Chipolet... Iată-te gospodar... Și familiar? — Oh! încă nu, înțelegi... Mai întâi să ne facem lumile de miere.

— Bravo! respectele mele. d-nei Chipolet, și urările mele cele mai sincere, acele ale unui prieten vechiu. Dar căută de căsătorie, ce mai faci? — Adevărat, nu ți-am spus... Iată, nu fac nimic... Aș vrea să fac ceva, dar nu pot... Am timp numai pentru mine, așa că nu mai găsesc să lucrez... Dar, am o idee.

— O idee! Ah! Ah! Ah! bunicul Chipolet. Niciodată nu-ți lipsesc ideile.

— Oh! dar o idee practică. Eri chiar spunea lui Cașmir... o porcă pe care am dat-o nevastei mele... din pricina taliei ei lungă, sveltă, mlădioasă... Miretze, spunea ea, la oraș mie urât. Când doi sunt amorezați cum suntem noi, nimic nu e mai dragut ca un cuibșor ascuns sub foț, cu strășina plină de păsări, cu grădina plină de flori și sgonnetul de vaci care vin de departe. Cum nu suntem bogați, am face o economie. Cu cinci sute de franci pe lună trăim foarte bine în țară... Și apoi mă pricep puțin la fotografie. Voi face portretele primarului, ajutorilor, vecinilor noștri dela țară. Tot o să câștig ceva.

— Și ce-a spus, nevastă-ta? — Ce-a zis?... Ah! dragă, a sărit în sus de bucurie, m'a sărutat... păcat că n'ai fost acolo!

— Așa dar v'ai înțeles... ai să te duci să-ți adăpostești fericirea în singurătatea câmpiilor. — Departe de oameni!... Dar iartă-mă prietene, ne-am pus la taifas, și nu mai am decât zece minute ca să apuc trenul, căci plec. Mă duc la Ville d'Avray. E acolo ceva de închinat nu tocmai scump. Nu vrei să mă însoțești?

— Cu neputință. Noroc, și nu-ți zic adio.

— Nu adio... A propoz, ia spunea-mă ai să vii acolo după ce ne vom așeza?

— Cum nu... cu cea mai mare plăcere.

— Șezi tot în strada... — Tot.

— Bravo, voi veni să te iați. Mă părăsi.

Nu l'am mai văzut 6 luni.

Mărturisesc, amintirea bunului Chipolet mi se șterse din minte, când într-o bună dimineață cineva îmi bate la ușă.

— Deschide! Eu sunt. Era Chipolet.

Mă strănse în brațe, mă suci în toate părțile, și-mi spuse verde:

— Dragă, te iau cu mine. — Unde? — Unde! La cuibul nostru!

Ai să-mi vezi găinile, rațele, am două, aș avea și trei, dar nu-i des-tulă apă. Ai să vezi pe nevasta-mea...

Sunt sigur că n'ai să pleci de la mine. De-alungul casei este o vie. La sud și la răsărit, bolte... Ai să vezi toate astea. Eu ți-l, sap, prășesc, curăț via, și mă indelectinesc cu fotografia.

Iată și-am adus astă ca să te înduplec să vii la noi... E lucrul meu.

Era un peisaj umbros, chiar precum umbros, dar după oarecare atenție ne desibeni o fațadă de căsuță de țară înconjurată de viță, și peste balcon, aplecată, o fetișoară de femeie.

— Asta, vezi tu, e fațada dela Sud cu balconul... am luat-o acum trei zile... Nu e așa că e frumoasă?

— Și ce zici de nevasta-mea? căci dânsa e, e nevasta mea, dragă. Adoră balconul ei, n'ai idee. Închipuește-ți, veneam atunci seara cu aparatul meu dela o moșie unde fotografisem cai, vaci, găini, mai știu eu ce? De departe, zăresc pe nevasta-mea stând pe balcon... mă ascund puțin după un tufiș, și... una, două, trei, era făcut...

Ea nu-și închipuește nimic: am să-i fac dar o surpriză plăcută de ziua ei.

Din nenorocire, o pată neagră se reproduce pe fiecare din cele două fotografii la întâlnirea oarăului drept ale nevastei prietenului meu. Sgârșim cu vârful unghiei, ușor dar pata nu se șterge.

— Da, știu, zise Chipolet foarte încredințat. Asta trebuie să se fi întâpliat în timpul băii.

Și adlogă:

— Haide, fă-ți geamantanul... L'am luat de braț, și privindul drept în ochi:

— Așa dar, ești tot așa de fericit? — Fericit! Ah! dragă! cel mai fericit dintre muritorii.

Deodată un nou trecut pe fruntea sa, și-l văzu melancolic.

— Este vre-o umbră în soarele tău? întrebai eu.

— Da, imi răspunse el viguros. N'am un aparat de noărit.

— Măre lucru! Și cât costă un aparat?

— Ah dacă aș avea măcar vreo două sute de franci...

— Iată, prietene, na-ți-i. Vru să se apere.

— Nu, nu pot... Ești prea dragut... Nu pot să ți-l înapoez mai curând de trei luni.

— I-ai, să mi-l înapoezi când vei putea.

Atunci mă strănse în bățele sale.

— Oh! ce bine... Iată, imi vine să plâng... Ești sublim! Pe cinstea mea, numai tu ești... Haide să plecăm. Vroi să povestesc Miretzei.

Mă țara spre ușă.

— Dar așteaptă puțin, îi zisei. Fără geamantan?

— Bine zică. Fă-ți-l în liniște. Vom pleca peste două ceasuri.

Se puse jos, se sculă, se așeză din nou, și la urmă începu să joace.

— Să mă ia dracu dacă știu ce am! Ceva mai puternic de cât mine mă împinge spre aparatul acela... O idee. Haide să-l luăm împreună.

Ne duserăm la un fotgaț care avea un aparat de vânzare.

Când să plătească, Chipolet zise fotografului:

— E foarte frumos aparatul Dv., dar să-l văz la lucru...

Potrivii chiar dânsul aparatul, scoase din buzunar una din fotografiile pe care mi le arătase cu câteva minute mai înainte, și începu operația.

— Iată! făcu el cu un accent de triumf.

Imi trebuie placa.

— Păcat că pata n'a dispărut, îi zisei, după ce am examinat-o.

— Da, e adevărat... Dar uite, parcă ar fi...

— Într'adevăr, răspunsei, e extraordinar.

Ochii îi eșiseră din cap.

— Un chipiut! strigă el, mustăți! o sabie!

Pata era un oțet de vânători din Africa.

Traducere de G.

PROVERBE

Buturuga mică răstoarnă carul mare. — Lucrul de seară nu-l lăsa pe dimineață. — Odozonic tronc, i-a sărit țandăra. — Dușmanului tău dă-i pâine și sare. — Trage rădejde ca spânul de barbă. — Boerul se incins cu teiul, tot boer rămâne.

DIN HAZUL ALTORA

La un bazar de binefacere — Domnul nu dorește un trandafir? — Cât costă, frumoasă doamnă? — Două lei. — Dar o sărutare nu vindeți pentru săracii d-voastră? — Bă da, d-le. — Și cât costă? — Douăzeci de lei. — Numai atât? Atunci binevoiați să imi dați de... cincizeci de bani.

JOCURI

În numărul nostru de Paste vom introduce un nou sistem de jocuri de petrecere pentru cîtorii noștri. Din cauza aceasta suspendăm pentru azi publicarea a noui jocuri.

Deslegarea unei enigme

Țara noastră-ă vizitabilă, De Nemți, Ruși și de Francezi, de Greci mândri și de Unguri, Pân' și chiar de Siamezi.

Iar toți cari trec hotarul Scumpet noastre Românil, Sunt cuprinși de-un dulce lăcomie,

De-admirări adânc și vii, Căci semci așa frumoase, Cum la noi se întâlnesc, Nicăieri, în altă țară, Cât să umble, nu găsesc.

„Ce să fie?... Ce minune?... Se întrebă toți mirajii, „De înflorească așa dulci îngeri „Sub frumoșii munți Carpați?!”

Să vă spun care-i minunea, Crema Florii năzdrăvană. Ea din orice țară face O Ileană Cosânzeană! Carol Scroa

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU BOALE DE FEMEII — SUB DIRECTIA — Doctorului I. KIRIAC Chirurg primar; șeful serv. de gynecologie al spitalului Eforiei SECTIE SEPARATA pentru BARBAȚI (hemoroid, herim, tumori, calcule vesicale, stricturi uretrale, etc.) Strada Sf. Ionica 3, în casa Teatrului National — TELEFON 2/96 —

A'ți pătit-o, Domnilor?

Aveți boale secrete (lumești)? — Nu pierdeți vremea: mergeți la —

Policlinica „FORTUNA“

No. 5, str. Cavafii-Vechi, 5 (drept în fața oficiului stărei civile), unde se vindecă repede, sigur și fără durere, toate boalele secrete (lumești), cele vechi și cele noi. Intrarea discretă. — Notati bine adresa —

MODE

Ultimele modele din strălă-tate vinde cu preturi moderate

SABINA

Str. Lipseanu 72 „etaj” (colț lângă Papagab)

Pentru modiste se lucrează și se vând multe Prefacerea unei pălării Lei 4. În provincie se trimite contra ramburs.

50 Cărți Ilustrate Frumoase

primite ca pachet, închis, trimițând lei 1,45, și 1 lei în b. ca imprimat, lui Plesier, Corabia.

NOUILE MARI PREMII OFERITE DE ZIARUL „UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI. LA TRAGEREA DIN MAI 1911.

O NOUA VILA LA SINAIA

„Vila Theodora“, construită anume pentru tragerea viitoare, pe str. I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate.

Un salonaș modern

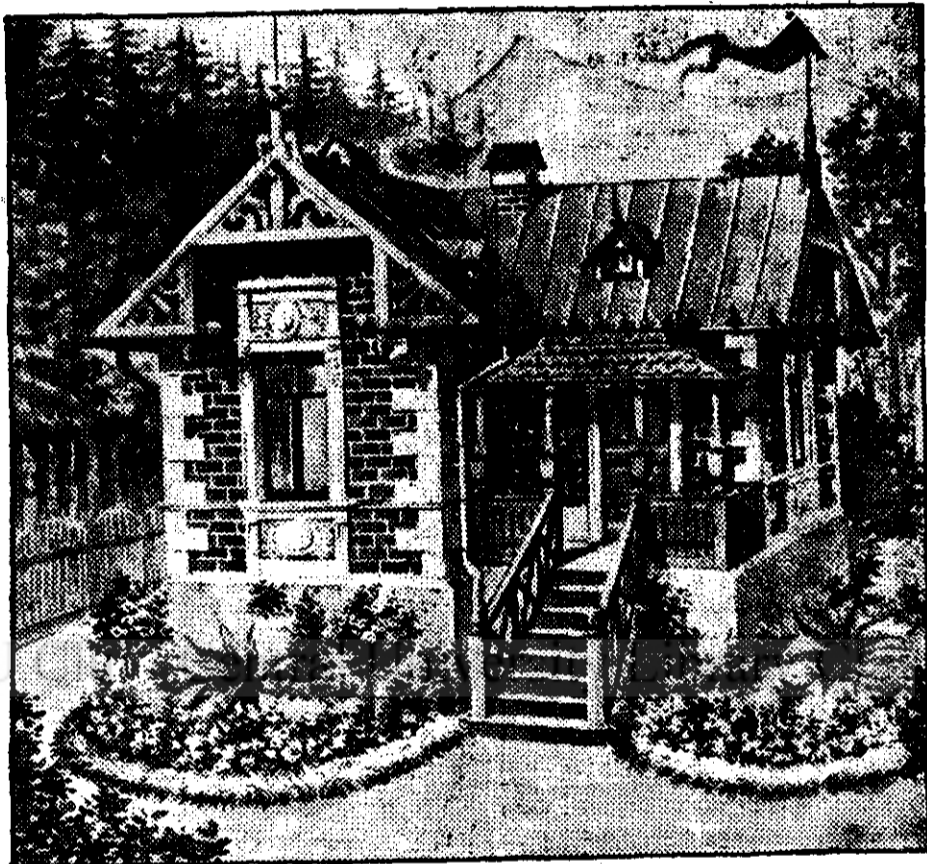
compus din:
1 canapea, 2 fotoliiuri,
4 scaune și o masă de
mijloc, foarte elegant,
cumpărat dela fabrica de
mobile de artă, I. Bre-
zoil, calea Rahovei, 50,
unde se găsește în per-
manentă o bogată și a-
leasă expoziție de mobile
de toate genurile.

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cun-
părat dela *Industria me-
talică «Marcu»*, Bule-
vardul Elisabeta, No. 8.

O garnitură de mobilă

PENTRU INTRARE
compusă din:
1 canapea, 4 scaune, 2
fotoliiuri și o masă, cum-
părate dela cunoscutul
magazin de mobile de
trestie și bambu, *Lit-
man*, str. Lipscani, 3.

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fa-
brikă de mobile de lemn
Marin V. Ganca, so-
său Mihai Bravu, No.
37 și str. Șerbăneacă, 10.
Sucursala calea Victoriei,
No. 107.

O scortă românească

și o
bluză (ile) de mătase
dela *Bazarul Național*
calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ de bambu

cumpărat dela cunoscuta
fabrică de mobile în a-
cest gen, *E. A. Pucher*,
calea Victoriei, 148. Su-
cursala Bulevardul Eli-
sabeta, No. 18, la «Co-
meta Haley».

O dormeză, două fotoliiuri și un pa avan artistic

lucrate în vechiul atelier de tapijerie *Ioan Niculescu*, str. Câmpineanu, 31

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată
cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stra-
tulat* calea Victoriei No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânatoare și un pistol
automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete
și arme *B. D. Zissmann*, calea Victoriei 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică
cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*,
calea Victoriei 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint
suflate cu aur cumpărate de la cunoscutul magazin
«*Ceasornicăria Colței*», str. Coței 31

O Splendidă Rochie albă lucrată artistic în ajururi.

O dormeză, 2 fotoliiuri și un paravan artistic,
lucrate în vechiul atelier de tapijerie «*Ioan Niculescu*»,
strada Câmpineanu No. 31.

1 ceasornic de aur, cu trei capace, pentru bărbat.

1 brățară de aur 14 kt., cu 5 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin, pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Ca-
puchon, de o
mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

Un inel de aur 14 kt. pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

Un binoclu fin.

6 ceasornice remontoir, de metal.

1 elegantă compotieră argintată, de mare valoare
inventate
Două aparate economice de încălzit, de d. capi-
tan Castano.

50 cutii de cremă, pudră și săpun „*FLORA*“

în cutii speciale, făcute anume pentru abonații noștri.
20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui
și Reginei, comandate anume
pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi,
mai primesc gratuit și un volum din *Memoriile
Regelui Carol I.*